

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

Adres redactie: ds. H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.)

Administratie: Drukkerij Steenberg, Slotlaan 220, Zeist

De vier dieren van Daniël 7

(SLOT)

„Beest-achtig“

Expres spreken we over dit vierde beest in de tegenwoordige tijd: wij, de mensen van het nieuw-testamentisch tijdvak worden met dit monster geconfronteerd, als we het goed begrijpen. Wij zijn het, die als mensen van „het laatste der dagen“, het laatste en definitieve tijdvak der wereldgeschiedenis, de laatste en grootste krachtmeting te zien krijgen tussen Gods rijk en het rijk van het Beest.

Dat tijdvak begon op het moment waarop aan Christus, de Mensenzoon, heerschappij, eer en koninklijke macht werd gegeven (Dan. 7:14; Op. 12:10a), laten we zeggen op hemelvaartsdag. De dag van Christus' troonbestijging. Op datzelfde moment doet de ontroonde (uit de hemel op aarde geworpen, Op. 12:10b) draak zijn tegenzet. Hij stelt zijn kracht en troon en grote macht (Op. 13:2b) ter beschikking van het beest uit de zee.

En dat beest uit de zee wordt nu net beschreven als enerzijds sprekend lijkend op de draak zelf (Op. 13:1), anderzijds met al de karakteristieke trekken van de drie voorafgaande rijken: leeuw, beer, panter/luipaard (beiden behorend tot het geslacht felix oftewel kat-achtigen). De trots, de vraatzucht en de in snel tempo de wereld opslokkende agressiviteit zijn cumulatief, in alles overtreffende trap in dit vierde dier verenigd. Vergelijking met één enkel dier schiet hier tekort. Daarom blijft het in Dan. 7 onbenoemd, maar niet ongenoemd — integendeel.

De tien horens symboliseren een veelheid van opeenvolgende machten, koningen. Eén daarvan, waarvoor drie anderen zullen moeten wijken, groeit boven alle anderen uit in macht en geweld.

„De internationale“

Zien we het goed, dan blijkt uit vergelijking van Dan. 7 met Op. 13, dat het bij het vierde dier dus gaat om het anti-christelijk rijk van het nieuw-testamentisch tijdvak, dat toeneemt in macht. Dat zou ook verklaren, waarom in Dan. 7 het visioen van de troonsbestijging van de Mensenzoon opeens wordt tussengeschoven.

Uiteindelijk krijgt dit vierde dier, het beest uit de zee, internationale macht, die heenreikt over de grenzen van taal en volk en natie. Een macht, ontleend aan de draak. De internationale: we zien hier opdoemen en tot leven komen ideologieën, „ideeën“ die de wereld (gaan) beheersen, zoals de communistische ideologie. Die is — denk maar aan China, Afrika, Zuid-Amerika, Cuba — machtiger dan zelfs een „nationale“ grootmacht als Rusland.

Zo nodig zal de marxistische leer/ideologie,

als elke revolutie, haar eigen kinderen verblind. Niet voor niets zoekt Rusland door „vreedzame coëxistentie“ met het kapitalistische Amerika het gevaar van een consequent marxistische overheersing door China te bezweren. Het slaagt daarin tot nu toe — met kunst- en vliegwerk: onmiskenbaar ken-teken van paniek! Ze beginnen te zien hoe het monster onder hun handen groeit en niet meer te temmen is.

Een bepaalde „idee“ is geboren, uitgewerkt, op gang gebracht. Maar eenmaal op gang is ze niet meer in toom te houden: een kracht(bron), een energie van dwaling (2 Thess. 2:9-12).

Intussen boeken we met deze uitleg althans één groot voordeel: juist van de drie eerstgenoemde grootmachten (Egypte, Mesopotamië, Rome) weten we, dat ze een uitermate grote rol gespeeld hebben in de geschiedenis van Israël en daarmee in Gods heilsgeschiedenis. Ook dat ze, de een na de ander Gods volk naar het leven hebben gestaan (Gosen; de ballingschap; Jezus voor Pontius Pilatus). En tenslotte dat ze, de een na de ander, roemloos ten einde zijn gegaan (Dan. 7:12). Zo goed als het vierde rijk eenmaal definitief vernietigd wordt (Dan. 7:11). De wereld heeft perspectief. Door de Mensenzoon!

Totaalindruk door details

Het heeft o.i. weinig zin naar de exacte betekenis van alle details te vragen bij de beschrijving van het vierde dier. Dat hangt samen met de aard van een visioen: een visioen is afgestemd op het visuele. Wanneer Daniël drie koninkrijken in de vorm van dieren getoond zijn, sluit het visioen daarbij aan, door ook het vierde weer te geven als een dier. Maar woorden om het te beschrijven schieten te kort; je proeft de verlegenheid in de omschrijving: vreselijk, schrikwekkend en geweldig sterk. Dat is een eerste, en eigenlijk de totaal-indruk. Deze is van dien aard, dat hij zelf besluit met de woorden: mijn gedachten ontstelden mij zeer, zodat mijn ge-laatskleur verschoot.

Die eerste indruk wordt versterkt door de vermelding van „grote ijzeren tanden“ en „koperen klauwen“. Tegen dit geweld is niets bestand. De zinloze vernielzucht krijgt een zwaar accent, doordat het dier „met zijn poten vertrad“ wat na zijn vraatzucht overbleef. Dat doen zelfs wilde beesten niet, als zij zich zat hebben gevreten aan hun prooi. In zoverre zijn zulke details dus zinvol, dat zij een totaal-indruk opwekken, die onzegbaar huiveringwekkend is. Het gaat om een onvoorstelbaar wreed monster.

Een uitzonderlijk détail

Toch moeten wij één uitzondering maken,

nl. voor de vermelding van de tien horens en die ene horen, die drie anderen verdrong. Hier wordt nl. ook een aparte uitleg van gegeven (vs 23 v.v.).

Ook hier brengen we in rekening de beperkingen, die aan een visioen nu eenmaal zijn opgelegd. Wil het immers herkenbaar blijven, dan moet het enigmatische aansluiten bij de voorstellings- en ervaringswereld, waarin de „ziener“ leeft. Dat geldt evenzeer voor Johannes (Openb.), als voor Ezechiël of Daniël. De mondelinge toelichting kan dan op haar beurt hierbij aansluiten en de eigenlijke strekking en bedoeling verklaren.

Een dier met horens is op zichzelf niets bijzonders. Maar tien horens op één kop lijkt ons iets te veel van het goede. Totdat we ergens lezen: „In Mesopotamië werden goden en goddelijke wezens voorzien van een of meerdere paren stierhorens... een enkele maal hebben ook koningen, bewust van hun bovenmenselijke waardigheid, zich dit privilege toegeëigend...“. Zo wordt de uitleg begrijpelijk: en de tien horens — uit dat koninkrijk zullen tien (d.w.z. veel) koningen opstaan... 't Blijft, naar de geaardheid van dit vierde dier, één koninkrijk. Maar het wordt successievelijk gerepresenteerd door een aantal verschillende koningen: macht-hebbers, want een horen beeldt macht, kracht uit.

De taal van de kleine horens

Het détail van de horens wordt aangevuld met de vermelding, dat daartussen zich een andere kleine horen verhief, waarvoor er drie uitvielen. De aansluiting bij de werkelijkheid vinden we in het verschijnsel dat een gewei verdwijnt om een volgend jaar plaats te maken voor een ander. Aansluiting bij de symboliek ligt misschien in de herhaling van het getalsmotief: ook bij de vier dieren vinden we terug, dat er drie verdwijnen voor een alles overtreffend vierde dier. Van de kleine horens wordt gezegd, dat hij van de vorige zal verschillen... (vs 24). Dit verschil wordt onderstreept, door de woorden: in die horens waren ogen als mensenogen en een mond vol grootspraak (vs 8, 20, 25; vgl. Op. 13:5, 6). Er was al sprake van koningen (mensen). Maar duidelijk wordt nu voluit gezegd, dat het hier om een menselijke machtsconcentratie gaat, die diametraal tegenover het Godsrijk staat (vs 21, 25; vgl. Op. 13:7). Daarmee breekt een nieuwe tijd aan, gekenmerkt door wat Paulus noemt: de mens der wetteloosheid (vs 25; 2 Thess. 2:8).

Typerend is, dat het klein begint, maar zo onweerstaanbaar zich doorzet, dat „drie“ andere horens er voor moeten wijken. Op zichzelf kan men aan een „koning“ (macht-hebber) denken, maar sprekender wordt het beeld, wanneer een ideologie bedoeld zou zijn: 't begint met „maar“ een idee, een gedachte. En 't eindigt met een wereldmacht... De tekenen der tijden!

E. R. Postma - Breukelen

KERKELIJK *Leven*

Bezinning

Nu de synode van Hoogeveen weer enige tijd achter ons ligt en, naar het zich laat aanzien, de grootste slagen in het samenleven van de vrijgemaakte kerken geslagen zijn, wordt het, naar ik meen, tijd dat we tot bezinning komen en tot duidelijkheid, dat we de draagwijdte van onze daden gaan overzien en ook overwegen of er geen mogelijkheden tot herstel zijn.

Wat is, zo willen we ons vooreerst afvragen, eigenlijk de strekking van het zich afscheiden van de plaatselijke kerk, het zich onttrekken aan het opzicht en tucht van de kerkelijke gemeente, waartoe men behoorde, zoals dat zich in Kampen heeft ingezet en zich ook op vele andere plaatsen met name in Noord-Holland heeft voorgedaan en door de generale synode van Hoogeveen is gesanctioneerd?

Het woord zich afscheiden, zich afscheiden van de kerk, komt in onze kerkenorde niet voor en ook niet in onze belijdenisgeschriften, uitgezonderd dan in art. 28 N.G.B., waar gesproken wordt van een zich afscheiden van hen, die niet van de kerk zijn.

Wordt dit artikel van toepassing geacht in de bovengenoemde afscheidingen?

Voorzover ik heb opgemerkt zijn er niet veel van de voorstanders van de afscheidingsbeweging en van de verdedigers ervan, die deze vraag bevestigend beantwoorden. Als ik me wel herinner heeft prof. Doekes al korte tijd nadat zich de afscheiding in Kampen had voltrokken in artikelen in het Kerkblad van Overijssel en Gelderland geleerd, dat het onjuist was te stellen dat men zich alleen mocht afscheiden als het bepaalde in art. 28 N.G.B. van toepassing werd geacht. En als we het artikel van prof. Kamphuis in De Reformatie van 5 sept. jl. 'Weer een valse kerk erbij' lezen, krijgen we de indruk, dat ook hij van een hanteren van art. 28 in dezen beslist niet wil weten. Hij bespot tenminste hen, die dit artikel tegen hem hebben aangevoerd. En even anders maar toch zakelijk op hetzelfde neerkomend is, dat prof. Douma in een discussie met prof. Veenhof in het Nederlands Dagblad heeft laten merken, dat hij niet (meer) staat achter wat prof. K. Schilder heeft geleerd inzake de ernst van schorsingen en afzettingen.

De vraag dringt zich op, waarom men eigenlijk niet van een zich afscheiden van de valse kerk wil spreken. Men schuwt zich immers aan de andere kant niet om hen, met wie men zo gebroken heeft, in de meest schrille kleuren af te schilderen. Zij zijn mensen, die helemaal op een dwaalspoor zijn geraakt. Volgens ds Arnold op de laatste Schooldag was er niet enkel ketterij, maar een generaal disputabel stellen van de waarheid. Prof. Kamphuis noemt in het van hem aangehaalde artikel hun voorgangers mensen, die het vrijgemaakt kerkvolk verkwanselen en exploiteren. In het orgaan van de bond van verenigingen van gereformeerde vrouwen Rondom het Woord van 15 sept. jl. schrijft G.W.v.D. een lief stukje over de installatie van pas benoemde hoogleraren. Daarbij dwaalden haar gedachten af naar al die dominees en professoren, die elk met eigen naam ook éénmaal hun belofte bekrachtigd hadden en van wie we met droefheid moeten zeggen: ze hebben die gebroken en zich daarmee, gevolgd door vele van hun schapen, buiten de kerk gesteld. Ds D. van Dijk, president-curator van de Theologische Hogeschool schrijft in zijn kerkblad van 5 sept. jl., dat het blad Opbouw beter Afbraak zou kunnen heten, afbraak van het gereformeerde leven. Afbraak nu van het gereformeerde leven is, dacht ik, ook naar het oor-

deel van de voorstanders van de synode van Hoogeveen hetzelfde als afbraak van het christelijke leven. Ik zou willen vragen bij het overzien van deze uitspraken en er zouden nog wel meer zorgelijke aan zijn toe te voegen: wat kunnen mensen van de valse kerk nog voor ergere dingen doen? Vrijgemaakten willen nog wel eens de uitdrukking uit 1 Kor. 4, 13 'het uitvaagsel der wereld' op zichzelf toepassen. Zo de hoofdredakteur van het Ned. Dagblad van 13 dec. 1969 en ds D. van Dijk in zijn toespraak op de laatste Schooldag. Of nu de 'buitenverbanders' zich ook het uitvaagsel der wereld achten, weet ik niet, maar ze worden in elk geval wel beschouwd als het uitvaagsel van de vrijgemaakte kerken. Alle banden worden dan ook met hen radikaal verbroken. Leden van kerken, die buiten het verband staan worden niet meer in vrijgemaakte verenigingen geduld; men kan zelfs niet samen in een muziek- of zangvereniging zitten.

Toch, zoals we boven zagen, deinst men er voor terug in dezen art. 28 N.G.B. van toepassing te achten. Ds D. van Dijk schrijft in zijn kerkbode, waarmee hij zo ongeveer heel het noordelijk deel van de vrijgemaakte kerken beheerst, dat er geen oordeel wordt uitgesproken over de staat van hen, die buiten het verband staan. Vreemd is dat. Wanneer ik van iemand verklaar, dat hij mijn broeder in Christus niet is, spreek ik dan daarmee geen schrikkelijk oordeel over hem uit? En kan iemand, die mijn broeder niet is nog wel broeder van Christus wezen? Desniettemin werd volgens ds Van Dijk toen krachtens de besluiten van de synode van Hoogeveen bepaalde kerken buiten het verband van de gereformeerde kerken kwamen te staan, daarmee geen enkel oordeel uitgesproken over de persoonlijke staat voor God van hen, die van die buiten het verband geraakte kerken lid waren (kerkblad van 3 okt. jl.). En voorzover ik weet, werd ds Van Dijk niet door andere kerkelijke leiders weersproken.

In verband hiermee staat ook wel, dat men niet zo graag de term buiten het verband stellen gebruikt. Men gaat er echt niet prat op, dat men zovele duizenden buiten het kerkverband gesteld heeft. Men zegt liever: zij hebben zich zelf buiten het verband of buiten de kerk gesteld. Zo, naar we zagen, G.W.v.D. De dwalende broeders hebben de eenheid verbroken, schrijft Mijmeraar in Ambt en Plicht van september 1970. Of ook men geeft de voorkeur aan de vage term: zij zijn buiten het verband geraakt. Zo ds Van Dijk. Erg dapper lijkt dit niet. Want zeker, een rechter kan van iemand, die hij gevonden heeft zeggen: hij heeft het er naar gemaakt. Maar dat neemt niet weg, dat de rechter het veroordelend vonnis heeft geveld en de verantwoordelijkheid daarvoor draagt en op zich moet nemen.

We hebben gezien, hoe er over, laten we zeggen: de buitenverbanders, wel harde oordelen worden uitgesproken, tenminste over hun voorgangers, de predikanten en hoogleraren. Dat zijn allen eedbrekers, verkwanselaars van het kerkvolk, afbrekers van het gereformeerde, christelijke leven en wat dies meer zijn. Toch deinst men er voor terug te stellen, dat bij het zich losmaken van hen sprake was van een zich afscheiden van de valse kerk en over hun staat voor God wordt geen oordeel uitgesproken, hoezeer men overigens ook alle banden van broederlijke gemeenschap met hen doorsnijdt en zij beslist niet aan het avondmaal mogen worden toegelaten, ook niet in buitenlandse kerken, met wie we in correspondentie staan.

Hoe geheel anders spreken Schrift en Belijdenis!

De Here Christus houdt ons in Matth. 18 voor, dat we een broeder, die zondigt en die naar het broederlijk vermaan niet wil luisteren, zullen beschouwen als een heiden en tollenaar. De apostel Paulus noemt in Filp. 3, 17-19 hen, die niet wandelen zoals zij hem tot een voorbeeld hebben, mensen, die wandelen als vijanden van Christus. Hun einde is het verderf, hun God is de buik, hun eer stellen zij in hun schande, zij zijn aardsgezind.

Onze Katechismus zegt in zondag 31, dat degenen, die door de christelijke gemeente de sacramenten zijn verboden en uit de christelijke gemeente gesloten door God zelf uit het rijk van Christus worden gesloten. En hoor ook de kloeke taal van de Geloofsvorm en Bekentenis van Athanasius in zijn laatste artikel: Dit is het algemeen geloof, hetwelk, indien iemand het niet getrouw en vast gelooft, die zal niet zalig kunnen worden.

Zo behoort de kerk, buiten wie geen zaligheid is, die een pijler en fundament der waarheid is, te spreken.

Misschien zou iemand willen inbrengen: maar het gaat hier ook wel over heel erge dingen, over mensen, die de buik tot hun God hebben, die een onchristelijke leer leren en die de enige God niet in de Drieheid en de Drieheid niet in de Eenheid eren. Het valt te verstaan, dat zulke mensen niet behouden kunnen worden, dat zij buiten het rijk van Christus staan en hun einde het verderf is. Maar zo iets zouden wij nog niet direct van de buitenverbanders willen stellen. Wie echter zo zou willen redeneren komt, dacht ik, onvermijdelijk terecht bij het onderscheid maken tussen fundamentele en minder fundamentele leerstukken. En dat mag immers niet! Daarmee zou een ongeoorloofde tolerantie in de kerk ingevoerd worden. Is prof. Veenhof niet meer hierom veroordeeld, dat hij, hoewel hij zelf de leer van ds Telder niet aanhing, die nog wel in de kerk wilde dulden? Zelfs een beroep op Calvijn mocht niet baten. Deze schrijft o.m.: „Ja zelfs zal er in de bediening van de leer of der sacramenten enige fout kunnen insluipen, zonder dat die ons van haar gemeenschap behoort te vervreemden. Want de hoofdstukken der ware leer zijn niet alle van één gestalte. Sommige zijn zo noodzakelijk om te weten, dat ze bij allen ontwijfelbaar vast moeten staan, als leerstukken, die aan de godsdienst eigen zijn. Als daar zijn, dat er één God is, dat Christus God is en de Zoon Gods, dat onze zaligheid gelegen is in Gods barmhartigheid en dergelijke, Er zijn andere, waarover tussen de kerken geschil is, maar die toch de eenheid des geloofs niet verscheuren.” Instit. IV, 1, 12.

Maar ondanks deze m.i. nuchtere en wijze woorden van Calvijn mocht er geen onderscheid gemaakt worden tussen fundamentele en minder fundamentele leerstukken; in elk geval viel het 'mijn ziel na dit leven van stonde aan tot Christus, haar Hoofd, opgenomen' onder de fundamentele. Maar dan zou je ook zeggen: voor hen, die dat niet aanvaarden, geen zaligheid. Maar neen, dat wil men ook niet stellen.

Hoe is het dan?

Ds D. van Dijk, die telkens maar weer, zo ook in zijn kerkbode van 19 sept. jl. ontkent, dat de synode van Hoogeveen al die mensen, die door haar besluiten buiten het verband van de gereformeerde kerken zijn komen te staan, geëxcommuniceerd zou hebben — dat te denken zou zelfs dwaasheid zijn — schrijft daar ook: „De Synode van Hoogeveen was een Synode van Gereformeerde Kerken. De vraag, dat zij had te beantwoorden was deze: 'Aan welke voorwaarden moet een 'Kerk' voldoen, om een plaats te kunnen hebben in het

H. Venema - Roodeschool

Verband van Gereformeerde Kerken.' Op die vraag heeft zij een duidelijk antwoord gegeven. Meer niet."

Maar is dan de gereformeerde kerk een apart soort kerk? Moet je aan bijzondere eisen voldoen om tot het verband dier kerken te worden toegelaten? En als je niet daar aan voldoet, ja, dan ben je geen gereformeerde kerk, maar dan kun je daarom nog wel kerk zijn, een christelijke kerk? Dekken gereformeerde en christelijke kerk elkaar dan niet? Stelde de bekende Open Brief dan terecht, dat „ieder zich opnieuw afvraagt, of het historisch fundament van de Nederlands Gereformeerde Kerken ook samenvalt met het fundament van de heilige, algemene, Christelijke Kerk?" Moeten we weer gaan spreken van kerk met een grote K en een kleine k of van meer en minder zuivere kerken?

Ik kan niet geloven, dat men die kant op wil. Ik dacht, dat er maar één kerk was: de heilige, algemene, christelijke kerk en dat een gereformeerde kerk niets anders is dan een christelijke kerk, maar dan gezuiverd van ingeslopen dwalingen. En dat dus wanneer wij verklaarden: die en die kunnen vanwege hun afwijkingen van de christelijke leer bij ons niet aan het avondmaal worden toegelaten, dat die dan nergens met bewilliging van de Here Christus aan het avondmaal kunnen worden toegelaten: niet bij enige gereformeerde kerk, ook niet bij de kerken met wie wij in correspondentie staan en bij geen enkele kerk, welke ook maar en waar ook maar. Wie door de gereformeerde kerk is uitgesloten, is door de christelijke kerk uitgesloten. Dat deze pretentie van ons niet door allen wordt aanvaard, kunnen wij tenslotte voor hun verantwoordelijkheid laten en over zulken hoeven wij niet te oordelen. Maar willen we onze pretentie serieus handhaven, dan brengt dat wel met zich mee, dat wij van onze kant geen enkele belemmering opwerpen, dat alle ware Christ-gelovigen, die al hun zaligheid verwachten in Jezus Christus en gewassen zijn door zijn bloed en verzegeld door de Heilige Geest, zich met ons verenigen. We mogen het niet doen voorkomen of het gereformeerd-zijn nog wat anders zou wezen dan gewoon een christen zijn. En wanneer onze Katechismus zegt, dat het avondmaal des Heren is voor hen, die zichzelf vanwege hun zonden mishagen en nochtans vertrouwen, dat deze hun om Christus' wil vergeven zijn en dat ook de overblijvende zwakheid met zijn lijden en sterven bedekt is; die ook begeren hun geloof te sterken en hun leven te beteren, dan mogen wij daar geen andere eisen aan toe voegen. Ik vraag me wel eens af of zij, die zeggen voor de handhaving van de belijdenis te ijveren die belijdenis zelf wel ten volle ernstig nemen.

☆☆☆

Bovenstaande heb ik niet geschreven om voorstanders van de synode van Hoogeveen in verlegenheid te brengen, gesteld al dat mij dat mogelijk zou zijn. Maar ik heb tot enige bezinning willen vermanen. Ik kan me best voorstellen, dat in de hitte van de strijd als de hartstochten oplaaien er dingen gezegd worden, die niet ten volle doordacht zijn en die men niet helemaal serieus meent. Maar daar kan het toch niet bij blijven.

Ik zou daarom willen voorstellen, dat er vooreerst een zekere wapenstilstand werd afgekondigd waarbij men over en weer ophield heftige kanonnades op elkaar af te vuren en slechts rustig en zakelijk tegen elkaar uitsprak welke bezwaren men tegen elkaar heeft zonder de proporties uit het oog te verliezen. En dat vervolgens serieuze onderhandelingen werden gevoerd zonder, zoals men dat wel

INGEZONDEN

L'ABRI

Wie een beetje op de hoogte wil komen met wat door L'ABRI wordt gedaan, die kan gratis een brochure ontvangen. Een briefkaart aan Mevr. S. Amelink-van der Veen is voldoende. Adres: Waal 5, Langerak (Z.-H.). En als U meer exemplaren wilt hebben om het werk te steunen, ter verspreiding onder Uw bekenden, dan is dat ook mogelijk. Kosten zijn er niet aan verbonden.

*Namens het comité
„Vrienden van L'ABRI”,
S. Amelink-van der Veen,
tel. 0 1843 - 232.*

zegt, voorwaarden vooraf. Dus niet zonder meer de eis stellen: buigen voor de uitspraken van de synode van Hoogeveen; de handtekening onder de Open Brief wegnemen met erkenning, dat men een kwade herder is geweest. Maar anderzijds ook niet stellen, dat die handtekening nimmer kan worden teruggenomen. Er moet, dacht ik, ook begrip voor zijn, dat zonder de kerkelijke weg te nemen een uitspraak van de belijdenis openlijk bestrijden, moeite veroorzaakt, ook al betreft het maar de toestand van de in Christus gestorvenen tussen sterven en opstanding en wordt de troost van de opstanding des vleses niet aangetast; begrip ook dat de Open Brief toch wel aanleiding geeft tot bedenkingen en dat het ook verstaanbaar is, dat verontrusting ontstaat als zovele predikanten zich gaan voegen bij de gebonden kerken.

Onze Katechismus zegt, dat een christen nodig is te geloven al wat ons in het evangelie beloofd wordt — op de belofte van het evangelie komt het aan, dat heeft ook Calvijn wel begrepen naar de uitspraak, die we van hem aanhaalden —, hetwelk ons de artikelen van ons algemeen en ongetwijfeld christelijk geloof in een hoofdsom leren. Hier hebben we de aanduiding van wie een christen is. Welke artikelen, zo zou ik verder willen zeggen, door de drie formulieren van enigheid nader worden uitgewerkt en verdeeld zonder er evenwel iets aan toe te voegen. Want dan zouden wij boven hetgeen onze Katechismus gesteld heeft uitgaan en zouden de gereformeerde kerken een aparte kerk vormen onderscheiden van de heilige, algemene, christelijke kerk. En waarbij we niet vergeten, dat de drie formulieren van enigheid ook niet anders bedoelen dan ons de belofte van het evangelie op het hart te binden. De apostel Johannes houdt ons voor, dat iedere geest, die belijdt, dat Jezus Christus in het vlees gekomen is, uit God is, 1 Joh. 4, 2.

Laat, zou ik zeggen, prof. Trimp nog eens weer zijn beding voor de dag halen. Ik weet niet meer wat het precies inhield, maar het staat mij voor, dat het wel mogelijkheden tot een vergelijk bood.

Laten we het zo eens proberen. Dan zal ook wel aan de dag komen of er onder ons werkelijk zijn, die in het deconfessionaliseringproces, dat de beschermende dijken doorsteekt en Gods volk weerloos maakt tegen de vloedgolf van modernisme en oecumenisme zich té vrijblijvend opstellen (vgl. Handboek 1970, blz. 189).

Ik vlei me niet met de gedachte, dat deze onderhandelingen aanstonds tot een goed resultaat zullen leiden. Maar we moeten het toch proberen. 'Zal iemand u voor één mijl pressen, ga er twee met hem'. We moeten er naar streven, dat allen, die door het woord van de apostelen in Christus geloven, één zijn. We mogen niemand buiten de kerk houden, die Christus er niet buiten houdt.

Wanneer wij de geslagen breuken helen, kunnen we ook — om daarmee te beginnen — een krachtiger beroep doen op de christelijke gereformeerde kerken en op de verontrusten in de gebonden kerken, dan kunnen we ook een krachtiger beroep doen op de wereld, dat zij tot erkenning kome, dat God Christus heeft gezonden.

TE BERDE

Bij ons in de Alblasserwaard is de ruilverkaveling aan de gang. Dat is een goede zaak. Laat ik maar beginnen met dat te zeggen.

Zulk een herverkaveling begint met het aanleggen van wegen, opdat de boeren makkelijker op hun eigen land kunnen komen. Vooral als we nat weer hebben, zoals de laatste tijd, dan is het een groot voordeel om via een verharde weg op het land te kunnen komen. En de herverkaveling heeft wel meer voordelen, die ik niet behoef op te noemen.

Wat mijn gevoel betreft ben ik echter meer onder de indruk van het feit dat zo veel wegen door een polder, de polder niet mooier maakt.

Het zijn meest kale wegen. Je mist knotwilligen en populieren.

En de kaalheid krijgt nog meer accent door het feit dat zo veel vruchtbomen geroid zijn of worden.

Een oude pereboom met al zijn knoesten en takken, wat is die mooi en wat kan die mooi bloeien in het voorjaar. Maar het zal wel niet zo lang meer duren of er is nergens meer een oude boom te zien.

De ruilverkaveling wordt uitgevoerd door de Heidemaatschappij. En je zou haast smeken: plant toch vooral bomen. Maak het niet te kaal.

Voor de jacht is het ook niet erg best. En onze jachttopziener kan met droefheid spreken over het verdwijnen van vogels, over het sneuvelen van hazen, in de ban van de koplichten van auto's.

De NRC-Handelsblad wist vorige week nog op te sommen hoeveel vogels en bloemen aan het verdwijnen zijn, óók in de Alblasserwaard. Door landbouwvergiften. Door het feit dat er veel vroeger gehooïd wordt dan vroeger.

Ik vrees dat dit proces nu nog wel versneld wordt. Door uitlaatgassen van auto's en dergelijke.

Ik tik het op de dag dat het Haringvliet is dicht gegaan. Een groots werk. Ook om echt dankbaar voor te zijn. En het is te hopen dat ook de rest van het Deltaplan uitgevoerd wordt, zo snel mogelijk, al was het alleen maar om het water te keren.

Maar het typische van de Biesbos gaat er ook aan. En wat is dat weer jammer. Er gaat veel moois verloren.

Laten de verliezen zo gering mogelijk zijn. Anders houden we alleen ratten en muizen over.

☆☆☆

En nu ik het toch heb over de streek: Weet U dat de N.C.R.V. een hoorspel uitzendt over het boek van Herman de Man, „Het wassende water”. De boeken van Herman de Man spelen aan „de overkant”, zeggen wij dan. Ten Noorden van de Lek. Maar de scheiding is toch niet zo groot of we weten wel iets van het land van Herman de Man. Nu, zulk een hoorspel is voor iemand die de streek kent, haast niet om aan te horen. Het doet zeer aan je oren.

Omdat de acteurs proberen de streektaal te spreken.

En ze kunnen het niet.

Soms lijkt het of je Gronings hoort! En het klinkt voor ons alleen maar belachelijk, terwijl het boek zo mooi is. Zo mooi dat het haast jammer is om er op deze manier een hoorspel van te maken.

☆☆☆

Er is pas een nieuw boekje verschenen over de Alblasserwaard. Van een zekere Boxma. Maar dat moet U vooral niet kopen. Het is veel te duur voor het weinige dat geboden wordt. Wie wat wil weten kan op elk gemeentehuis wel terecht. Meestal is er wel een of ander stencil of geschrift te krijgen, waarin de historie van een plaats verteld wordt.

Maar de echt oude dingen die moet U horen van de oude bewoners van onze streek. Er is veel bewaard van geslacht tot geslacht. Daarover treft U in dat boekje praktisch niets van aan.

AMELINK

Zindelijk spreken

Zonder iemand te kort te doen mogen we toch wel stellen: dat de taal het belangrijkste contactmiddel tussen levende mensen is. Misschien hebben primitieve mensen wel meer gebarentaal gebruikt dan wij, die een onbewogen gezicht, zogenaamd een pokerface, hebben ontwikkeld. Misschien zette men in prille tijden zijn gedachten en wensen wel spoediger kracht bij met handtastelijke argumenten, dan wij beschaafd zouden vinden. Mogelijk ook zijn de wensen en mededelingen oorspronkelijk met veel ruimer gebruik van toonhoogten, kreten, geluiden en dergelijke uitdrukkingmiddelen overgedragen. Daar bestaan ganse theorieën over. Maar alle komen ze daar op neer: dat de mensheid zich sedert lange jaren van spreektaal bedient om te vragen en mee te delen. Ook om te juichen en te weklagen; hoewel in deze laatste gevallen het ongearticuleerde element sterker aanwezig is en het verbale minder. Bij tegenwoordig komen termen als oei, au, ai, en oeaauw meer voor dan een uitgebalanceerde volzin. En bij blijdschap slaken we kreten als hoera, hiep hoi, a ha! en dergelijke, die ieder voor zich meer inhoud kunnen hebben dan een grammaticale eenheid. Terwijl onze televisieminnende jeugd op straat speelt: beng! en pau-pau!

Het lijkt inderdaad een zaak van beschaving te zijn, wanneer wij met efficiënt en helder taalgebruik onze gedachten voorleggen aan of overbrengen op onze medemens. Efficiënt: zonder teveel woorden. Helder: door de juiste woordkeus. Destijds kende ik een predikant, die elke preek eenmaal doornam met het rode potlood, uitsluitend om elk overbodig woord te schrappen. Het was een genoegen, naar zijn preken te luisteren. En helder: laten we zeggen door een juist gebruik van het algemeen beschaafd Nederlands.

Daar wordt tegen deze twee voorwaarden van beschaafd spreken nogal eens gezondigd. Tal van categorieën gebruiken een soort clubtaal, uitsluitend voor ingewijden verstaanbaar; die buitenstaanders prikkelt omdat deze zich voortdurend buiten het gesprek achten gesloten. Daar hebt u de dienstplichtige militairen — beste jongens, stuk voor stuk — maar die in de eerste drie maanden een taalje leren uitslaan, waar geen vader of moeder, geen zuster of broeder weet van heeft. Dat verliefde mensen voor intern gebruik een speciale minivocabulaire vormen, moeten zij weten; dat gaat inderdaad u en mij niet aan. Maar dat volwassen fabrieksarbeiders, taxi-chauffeurs, nachtwakers, boekhouders, bouwvakkers, ambtenaren en inbrekers onder elkaar een jargon gebruiken, betekent dat ze de conversatie binnen hun beperkte kring houden en zich bewust verwijderen van het verstaanbare algemeen beschaafd Nederlands — hierna ABN, en dit niet te verwarren met een of andere bankinstelling alstublieft.

Wanneer u het bodemloze voorrecht geniet van wel eens kerkelijke vergaderingen te bezoeken, zult u wel met eerbied zijn vervuld voor de broeders, die in het kerklating voldoende gevorderd zijn om mee te spreken. De deftigste woordspeling, die ik er meemaakte, was van een praeses (spreekt u dat nu niet zo studentikoos uit alstublieft, u moet dit woord in de mond voorverwarmen en dan bedachtzaam voortbrengen) van een praeses, die meende dat scribus de mannelijke vorm van scriba was. Wel wel, wat hebben de broeders een gezegend dagje gehad.

Willen mensen de conversatie onder elkaar houden — best; maar dan mogen ze niet van buitenstaanders vergen, dat die hun bedoelingen verstaan. Komen er hiaten in de ontvangst, dan ligt dat niet aan de goede verstaanbare maar aan de jargon-gebruikers. Weet u het verhaal van die minister, die de

taal van zijn departement zou zuiveren? Regel zoveel luidde; en voortsvormde men de aanvoegende wijs. Wist die minister veel?

U weet, hoe traag onze overheid kan werken. Nu is er een overheidsdienst, die binnen 14 dagen zijn opdrachten uitvoert. Verbluft over zichzelf adverteert deze dienst juichend: "da's makkelijk!"

Evenzo is het met de economie van ons taalgebruik. De dubbelopslaande portebrijsdeuren mogen dan uit de mode zijn — de pleonasmen nog niet; en met dat laatste worden de dubbeltermen bedoeld, waarvan de helft overbodig is. Als u zegt: hij pleegt gewoonlijk vroeg op te staan, hebt u al te veel gezegd. Slikt u de helft maar in. Want „plegen” houdt de gewoonte al in. Dat bedoelde die predikant met zijn rode potlood. En als u erop let struikelt u over die pleonasmen. Dat is niet economisch, vindt u wel? Als wij van elk woord eens rekenschap moesten afleggen...

Er is in onze tijd een vervlakking gaande op elk gebied. Wat? O wist u dat al? Goed: de beleefdheid van jong tegenover oud, de onderscheiding der geslachten, de sociale tegenstellingen, de militaire hiërarchie, de kennis van goed en kwaad (u moogt van mij nog meer opnoemen, er is plenty keus) gaan langzaam maar zeker voor de bijl. Zo ook het taalgebruik. Er zijn volksstammen, die met redelijke vrucht de lagere school doorlopen hebben, maar die niet kunnen lezen of schrijven, laat staan spreken. Dikwijls lezen ze, wat ze hopen dat er zal staan. Anderen schrijven in hoofdzaak schrijffouten. En talloze lieden kunnen nauwelijks praten, laat staan spreken.

Een jonge secretaresse, de nodige diploma's in haar tasje, schreef: „naar de mening der gemeenteraad”. Haar baas zei: raad is mannelijk, wist u dat? Ze kreeg een kleur: hoe bedoelt u? — Hij zei: hebt u wel eens van mannelijke en vrouwelijke woorden gehoord? — De kleur verdiepte zich tot donkerrood: wat dit met haar werk te maken had? vroeg ze. — Nogal veel, zei de baas; bijvoorbeeld dat u niet „der gemeenteraad” moet zeggen, maar liever van de gemeenteraad! — Jawel, zulke nesten weten alles van de sex, maar spreek ze niet over de litteraire sexualiteit, of ze menen dat u vieze onderwerpen aansnijdt. En wilt u de predikanten de kost geven, die hun kerkeraad vrouwelijk achten? — Nog een historisch verhaal. Op een conferentie zei iemand de duitse slagzin uit oorlogstijd: Feind hört mit! Via de geluidsband, de stenotypiste en het schriftelijk verslag kwam deze term door als „find, hurt, meet”. Ze weten meer van engels dan van duits, maar verstaan geen van beide, zou u zeggen.

Zo is er een vervlakking in het spraakgebruik. Voor de radio hoorde u onlangs iemand met een „geruststellende mededeling”. Nu moet u zich niet direct kwaad maken over de verkeerde klemtoon — maar eerst opmerken, dat niet minder dan twee letters zijn ingeslikt. Overigens, er wordt wat met de klemtoon gescharreld tegenwoordig. Onder invloed van het alleenzaligmakend engels krijgen alle voorzetsels een accent: „u krijgt een directe reportage van het oorlogsgebeuren op het strijdterrein, „live” (dat wil zeggen geen foto maar rechtstreekse beelden) in uw huiskamer”. Wat vroeger een interview werd genoemd heet vandaag interview. De directe postverbinding is nu direct mail. U kende tot nu toe Caïro? Sinds de dood van Nasser zegt u Caïro. Weet u hoe de engelsman zijn klemtoon legt? O, weet u het niet.

In Engeland heeft men het mij uitgelegd. Het is heel eenvoudig: leg de klemtoon op de lettergreep, waarop u het niet had verwacht — en u zit altijd goed.

Daar kunnen we om lachen. Maar laten we niet te vroeg lachen. Want zoals de statenvertaling van de Bijbel van grote invloed op het nederlands is geweest, zo is de psalmberijming uit de 18e eeuw een nadeel geworden. Een niet gering nadeel. Christenmensen spreken met droge ogen over hun schuldenaren; u kunt dat van de kansel horen zeggen. Vraag: waar ter wereld komt dat malle woord vandaan? Iemand die schuld heeft is toch een schuldige, resp. een schuldenaar? In psalm 118 zingen wij frank en vrij-gemaakt over offerdiëren. Ja wat anders; u denkt toch niet aan mensenoffers hoop ik? In psalm 43 zingen wij van altären; zou dat iets anders zijn dan áltären? In psalm 129 zingen wij van het licht verdorrend gras, ontbloot van grond om wortels in te maken. Duizelt het u of denkt u aan de ouderwetse weck?

Nee, als we over de oude psalmberijming zouden beginnen — dan kon dat een artikelreeks worden met net zoveel romeinse nummers erboven als er bestaan. Better not. Het loont niet, het wekt wrevel en het lost geen probleem op. Maar onze schuld aan het bederf van ons ABN dragen psalmzingerende lieden terdege mee. En vergeet bij het doopformulier de gemeente der uitverkorenen nooit!

Een bederf van onze taal is het onnodig gebruik van stopwoorden. Een tijdlang hoorde ik naar een predikant, die om de haverklap „ook met betrekking tot” zei. Hij bracht die woordcombinatie op elk nerveus moment voort, en hij was nogal nerveus. Na afloop zeiden we wel eens: de preek was weer best, ook met betrekking tot en met. — Later maakte ik een mannetje mee (ja, meer was hij niet) dat als stopwoord een reeks moeilijke lettergrepen prevelde, waar ik de afgrijselijkste vloekwoorden van kon maken. Toen ik curieuselijk luisterde kon ik in de loop der jaren begrijpen, dat zijn stoplap niet erger bevatte dan: „integendeel, zo is het en niet anders zoals feitelijk gezegd!” Maar dan ook soms drie maal in een volzin.

Iemand die stopwoorden gebruikt, praat. En iemand, die praat, spreekt niet. Zelfs iemand die spreekt, vooral die veel spreekt, behoeft nog niets te zeggen. Woorden kunnen interessante sluiers weven rondom verborgen gedachten. Een ambassadeur klampte op een diplomatenbal een jonge secretaris aan met: u moest niet zoveel spreken. De jonge diplomaat kaatste terug: ik spreek wel veel, maar ik zeg niets.

U kent de term: de taal dient om gedachten te verbergen? Wat de man, die deze term er uit flapte, vooraf gedronken heeft, vermeldt de historie niet. Maar zo gaat dat onder geheimhouders. Dat doet me denken aan die jonge diplomaat, die bij een receptie werd voorgesteld aan een oudere dame. Hij was zo volleerd in het economisch woordgebruik, dat hij achter elk woord meer zocht dan er in zat. De dame wierp zich op de conversatie met deze Adonis en zei zalvend: ach, ik heb al zó veel van u gehoord! En de jonge man,

die haar wervingspoging niet doorzag, zei meteen: maar ze kunnen niets bewijzen, mevrouw!

—o—

En dan die klemtoontekens. Ze behoren niet tot het ABN, zijn dus geen schrijf- maar leestekens. In het frans schrijft men *récit*, wanneer men verhaal bedoelt; en een *recit* is niets. Daar is het accent dus onontbeerlijk. In het nederlands niet alzo. Daar behoren wij niet van één en ander te spreken — maar van een en ander. En, waar de zaak nu eenmaal zo ligt, moeten we de zaak niet op éénmaal van klemtoontekens voorzien. — Iemand schreef regelmatig het onbepaalde lidwoord als één. Ik vroeg hem, daar deze accenten kantoortijd kostten: waarom die accentjens? Hij zei: om te doen zien dat het niet om 'n gaat. Ik zei: wat denkt u dan van het woord een, zonder accenten?

We kunnen de noodzaak gevoelen, het woord „een” van accenten te voorzien, wanneer elk misverstand (twee, drie) moet worden voorkomen. Maar elk misverstand kunt u haast niet voorkomen. In het bevestigingsformulier voor ambtsdragers staat, dat de broeders „ener vrouwe man” moeten zijn. Deze regel is bedoeld om bigamisten uit te sluiten. Maar in de praktijk hebben al velen gedacht, dat een ambtsdrager gehuwd dient te zijn!

En zo kunnen we nog wat kolommen doorgaan. Maar beter is, dunkt me, dat we allemaal samen — vooral in de kerktaal — streven naar een efficiënt, helder en zindelijk taalgebruik. Predikantenvolzinners, als kantiaanse eiken, vol zijtakken en twijgen, kunnen vaak in drieën of viereën worden geknipt om verstaanbaar te worden. Maar korte zinnen voorkomen misverstanden. Verbeteren het verkeer onder broeders. Maken luisteren tot een genoegen.

Boekbespreking

Kerkelijke besluitvaardigheid,
door J. Kamphuis.

In deze rectorale oratie handelt prof. Kamphuis over, zoals het onderschrift vermeldt, de bevestiging van het gereformeerd kerkverband in de jaren 1574 tot 1581/2 ondanks de oppositie van het confessioneel en kerkelijk indifferentisme, zoals deze oppositie inzonderheid vanuit Leiden werd gevoerd. Daartoe tekent hij eerst het confessioneel en kerkelijk indifferentisme van Coolhaas en het daarbij door hem te hulp geroepen kerkrecht, vervolgens het gereformeerd verweer, waarbij de moeilijke positie van de gereformeerden ter sprake komt, het weerwoord van gereformeerde auteurs en tenslotte „het verweer” van de Synode van Middelburg 1581. Enkele slotopmerkingen over art. 31 K.O. sluiten deze brede rectorale oratie af, die, rijkelijk van noten voorzien in het licht is gegeven met enkele stukken uit het Gemeente-archief van Leiden, die betrekking hebben op de zaak-Coolhaas en nog niet eerder gepubliceerd waren.

Prof. Kamphuis heeft hiermee een boeiend onderdeel uit de bewogen tijd van de bevestiging der Gereformeerde Kerk in Nederland tot onderwerp van studie gemaakt. Duidelijk is in het licht gesteld dat de gedachtenwereld van Coolhaas en anderen een bedreiging vormde voor het gereformeerd karakter van de kerk; voor haar karakter als belijdeniskerk en ordelijk ingerichte kerk. Als verdienste valt aan te merken, dat de auteur de bronnen laat spreken en zich hoedt voor eenzijdige verheerlijking van de Gereformeerden: over hun fouten en zwakheden wordt niet gezwegen.

In verband met de titel van de oratie gaat de belangstelling uiteraard het meest uit naar wat de Synode van Middelburg heeft gepresteerd en naar het verband daartussen en het daarvoor over Coolhaas en Leiden betoogde. In dit opzicht stelt deze oratie m.i. teleur. Het verband wordt n.l. wel gesteld, maar niet bewezen, iets wat vermoedelijk ook niet mogelijk is bij gebrek aan gegevens.

Het besluit om de synodale acta in de vorm van een kerkorde bijeen te voegen, kan niet verklaard worden uit de afkeer van Leiden en Coolhaas van een kerk met macht om besluiten te nemen. Het verzoek daartoe kwam van onderscheiden kant. De begeerte om een kerkorde te hebben kwam voort uit het verlangen dat de Overheid zich er achter zou stellen. Dat het slotartikel van de kerkorde van 1574 weer werd opgenomen laat zich verklaren uit het feit dat men streefde naar een verkort, maar systematisch opgesteld en sluitend geheel en behoeft niet verklaard te worden uit de tegenzin van Coolhaas tegen dit artikel. Ook daarvoor stond het er reeds in. De samenvoeging van twee artikelen van de kerkorde van Dordt 1578 tot het huidige

artikel 31 vindt voldoende verklaring in de nagestreefde bondigheid met het oog op de approbatie door de Overheid, waarop prof. Kamphuis ook wijst. Dat deze verbinding van de twee bestanddelen van art. 31 de bedoeling óók zou hebben gehad om te zeggen dat de kerken het zijn die in geval van bezwaren beslissen en niet de Overheid, komt mij gezocht voor. De mogelijkheid van beroep was reeds vanaf Wezel 1568 gestipuleerd; de geldigheid der genomen besluiten eveneens. Waarom zou Middelburg 1581 nu die geldigheid speciaal met het oog op besluiten in appèlzaken hebben vastgelegd, tegenover Leiden en Coolhaas, terwijl er in dit hele conflict van geen appèlzaak sprake was?

Het tweede gedeelte van art. 31 is een bewerking van Cap. II, art. 8 van de Kerkorde van Dordt '78. Daarin is de uitdrukking te vinden: uit gedrukt Woord Gods. Art. 31 D.K.O. (= art. 23 van de Middelburgse K.O.) heeft: Woord Gods zonder meer. Hoe is dit te verklaren? Om tegenover Coolhaas en Coornhert te stellen dat de H. Schrift niet in de woorden alleen, maar in de zin en de leer gelegen is, schrijft prof. Kamphuis, pag. 54.

Deze verklaring voldoet m.i. niet, omdat de zin der redenering in beide gevallen niet gelijk gericht is. In Cap. II, art. 8 van Dordt '78 is de zin: Over een uitgedrukt Woord Gods mag niet gestemd worden, dat moet zonder meer vaststaan. Hier staat immers — in de tegenwoordige spelling: In alle zaken — die altijd uitgenomen, van welke wij een uitgedrukt Woord Gods hebben — zal men, als die stemmen naarstig zullen gewogen zijn, blijven bij het advies van de meeste stemmen, om daarnaar te besluiten, welk besluit ieder schuldig zal zijn na te komen. Art. 23 van Middelburg luidt: ...en 't geen door de meeste stemmen goed gevonden is, zal voor vast en bondig gehouden worden. Tenzij dat het bewezen worde te strijden tegen het Woord Gods...

Hier past de uitdrukking: uitgedrukt Woord Gods eenvoudig niet, omdat daarbij — zie Dordt '78 — niet eens gestemd mag worden, laat staan dat een dáármee strijdig besluit zelf, maar verwacht kan worden.

Volgens prof. Kamphuis zijn de belijdenisgeschriften in dit artikel onder het Woord Gods begrepen, omdat daarin volgens de gereformeerden de leer van dat Woord wordt „voorgedragen”. Dat zal wel waar zijn, maar zijn daarom de belijdenisgeschriften hier onder het Woord Gods begrepen? De confessie had in deze jaren nog niet die plaats in de kerken, dat men hiervan stilzwijgend kon uitgaan! Wat heeft het niet een moeite gekost om haar allerwege ondertekend te krijgen. Er kan ter Synode van Dordt 1618/19 nog aanmerking gemaakt worden — weliswaar door de Remonstranten — dat de Overijsselse afgevaardigden in hun credentie-brief belast werden te oordelen niet alleen naar

Gods Woord, „maar ook naar de gelijkvormigheid des geloofs, in de Confessie en Catechismus dezer Kerken begrepen.” En zij hebben de Synode „voldaan” na betuigd te hebben „dat zij en de broeders, die hen gezonden hadden, het eenige Woord Gods alleen erkenden voor den eenigen regel, naar welken men over de waarheid der leer moest oordelen en dat zij ook alleenlijk naar den zelve zouden oordeelen.” Niet overal werden de N.G.B. en de Heid. Cat. bovendien beide onderschreven, dat is pas langzamerhand overal het geval geworden.

Dat de besluiten der meerdere vergaderingen rechtskrachtig zijn — behoudens de restrictie in art. 31 K.O. genoemd — lijkt me juist. Dit neemt het recht van approbatie door de zenders niet weg, maar ze zijn er toe verplicht — behoudens het tenzij — al kan de instemming stilzwijgend geschieden. Hier een onderscheid maken tussen besluit en uitvoering lost het kerkrechtelijke probleem van de rechtsgeldigheid m.i. niet op.

Uit het bovenstaande moge blijken dat we van deze rectorale rede ernstig kennis genomen hebben en haar met interesse hebben gelezen. Er worden vele goede dingen in gezegd, al leek ons niet alles stringent. De titel dekt de inhoud niet. Het gaat daarin toch niet om de kerkelijke besluitvaardigheid, maar om de **besluit-bevoegdheid** der kerkelijke vergaderingen, zoals pag. 36 het juist uitdrukt.

De uitgave is door „De Vuurbaak” keurig verzorgd. Slechts één zetfout viel me op en wel op de eerste pagina van de rede: ik... wordt.

Aan de zijdelingse polemieek zijn we voorbij gegaan.

Amsterdam.

G. JANSSEN

DE Redactie ONTVING

De Heidelberger Catechismus, door dr R. H. Bremmer en ds G. Visee. Uitgave J. Boersma te Enschede. Prijs f 2,50.

Deze uitgave van de Heidelberger Catechismus beleefd de achtste druk.

Wel een bewijs dat dit boekje in een behoefte voorziet.

Wat is het verschil met andere uitgaven van de H.C.?

De schrijvers hebben door met rode en zwarte letters te werken, met vetgedrukte en gewoon gedrukte zinnen, geprobeerd de Catechismus wat makkelijker te maken voor de jongeren.

Tweede naamvalsuitgangen zijn vervangen door de moderne.

Het is jammer dat er nog steeds niet is een kerkelijk goedgekeurde tekst van de H.C. in modern nederlands.

Een van de vele onbetaalde rekeningen van de Vrijgemaakte kerken.

Wat is onze jeugd te kort gekomen door al die kerkelijke ellende!

Van harte aanbevolen.

Stemmen uit Genève.

Dit is nr. 13 uit deze serie. Het bevat zes preken van Calvijn over het boek Job.

De vraag is of het nu wel zo erg noodzakelijk is, juist deze preken van Calvijn opnieuw uit te geven. Men is nu toegekomen aan Job 10. Als de rest ook nu komen moet, dan is toch wel erg veel aandacht besteed aan deze preken.

Er zijn nog meer bijbelboeken. Er zijn ook meer preken van Calvijn.

Uitgave: De Gereformeerde Bibliotheek te Goudriaan (Z.-H.). Prijs f 3,—.

Stemmen uit Wittenberg.

In deze serie is bij dezelfde uitgever verschenen een nummer met preken van Luther.

In dit geval preken over enkele psalmen.

Evenals het hierboven genoemde boekje aanbevolen.

Juliana Regina 1970.

In deze serie is het tweeëntwintigste deel verschenen.

Het getal zegt al iets.

Het is kennelijk een uitgave die erin gaat. En niet ten onrechte. Zonder in overdreven vaderlandsliefde of Oranjeliefde te vervallen is het goed te constateren dat de dynastie in ons land gelukkig nog een onaangevochten zaak is.

Uitgezonderd bij enkele kleine minderheden.

Het boek bevat foto's van hoog gehalte en de tekst is van F. J. Lammers.

Uitgave: Hollandia N.V. te Baarn.

Interviews over 24 jaar Vrijmaking, door drs N. Scheps. Uitgave J. H. Kok, Kampen. Prijs f 8,90.

In deze bundel treft men de volledige tekst aan van interviews, die drs N. Scheps had met 24 personen over de Vrijmaking en wat daarna zich in de vrijgemaakte kerken voerde.

Een deel van deze interviews deed dienst voor een documentatie voor de N.C.R.V.

Voor de radio kon maar weinig uitgezonden worden.

Hier treft men de volledige tekst aan.

Als men een en ander nog eens naleest, dan wordt wel duidelijk dat interviews maar een zeer betrekkelijke waarde hebben. Over te veel onderwerpen moet zo maar iets in het kort gezegd worden. Dat geeft de lezer een onbevredigend gevoel.

Ik meen dat de mode van „interviews” een toegeven is aan een geestelijke luiheid voor die mensen, die niet meer bereid zijn over ingrijpende kwesties gedegen betogen te horen of te lezen.

Maar wie een tijdopname wil hebben over wat er zo ongeveer gedacht werd over deze zaak een jaar geleden, die kan in dit boek terecht.

A.

Ingezonden

De redactie kan in de toekomst niet door gaan met veel ingezonden stukken te plaatsen. Dat is niet omdat we stemmen en tegenstemmen niet aan het woord willen laten. Maar de beschikbare ruimte laat het gewoon niet toe. Zouden we alle ingekomen stukken moeten opnemen, dan zou in elk nummer wel haast een pagina gereserveerd moeten worden. En daarvoor ontbreekt meestal de ruimte.

Jammer genoeg, maar het is niet anders. A.

—o—

E. Sulman,
Schoolstraat 4,
BEDUM.

Bedum, 3 september 1970

Aan het Geref. Maatschappelijk Verbond,
Postbus 247,
Zwolle

Aan het Geref. Maatschappelijk Verbond,
afd. Bedum,
p/a de heer G. R. Wiersum, secr.
St. Annerweg 5,
Bedum.

Broeders,

In „Ambt en Plicht” van juni 1970, pag. 158, linker kolom, vierde regel van boven, vind ik opgetekend het volgende standpunt van het verbondsbestuur:

„Het verbondsbestuur heeft zich hiermee

(namelijk de vraag of personen die geen lid meer zijn van een tot het verband der Geref. Kerken behorende plaatselijke Kerk, nog lid van het G.M.V. kunnen zijn) reeds verschillende malen moeten bezighouden. Het bestuur staat op het standpunt dat het lidmaatschap van een zgn. „vrije kerk” onverenigbaar moet worden geacht met het lidmaatschap van het G.M.V.”

Met intense smart heb ik van dit standpunt kennis genomen, wat zijn wij in die bijna 20 jaar G.M.V. toch ver afgedwaald van het Woord des Heren, dat wij zulke besluiten durven nemen.

In art. 5 van de statuten van het G.M.V. is er bepaald wie er lid kunnen worden. Eén van de belangrijkste eisen is wel, dat de leden instemming hebben te betuigen met en te handelen naar de in art. 2 genoemde norm. De in art. 2 genoemde norm is de Heilige Schrift, waarvan de Drie Formulieren van Enigheid de hoofdsom leren.

Uit dit: „onverenigbaar-moet-woorden-geacht” kan ik maar één conclusie trekken, broeders, en ik hoop nog steeds dat deze conclusie verkeerd is, namelijk deze, dat allen die lid zijn van een zgn. „vrije kerk” volgens U niet meer instemmen met art. 2.

Maar zijn wij dan zo aan des Heren Woord ontzonken, dat wij niet weten, niet beseffen wat zulk een besluit inhoudt. Hier toch wordt gezegd, dat alle leden van de zgn. „vrije kerken” — en dat zonder enige uitzondering, hoofd voor hoofd — Gods Woord niet meer als norm hebben voor hun leven. Dat zij allen de Here vaarwel gezegd hebben, dat zij vallen onder het oordeel als omschreven in Hebr. 10 : 26:

„want indien wij na de kennis der waarheid te hebben ontvangen moedwillig zondigen, blijft er geen offer voor de zonden meer over, maar slechts een vreselijk vooruitzicht op het oordeel en een begerig vuur dat de weerspanningen zal verteren.”

Broeders, ik vraag U in alle ernst kunt U voor de Here in Zijn grote dag, wanneer van ons rekening en verantwoording gevraagd wordt, kunt U voor Zijn troon waarmaken, dat alle leden van de zgn. „vrije kerken” Gods Woord niet meer als norm hebben, dat zij geen kinderen des Heren zijn?

Broeders, ik smee U, denk toch aan het Woord van Uw Heer, dat wie tot zijn broeder (dat is een broeder van Christus) zegt: dwaas (een dwaas is naar het spraakgebruik van de Schrift iemand die God niet erkent, Zijn Woord niet als norm aanvaard) strafbaar zal zijn met het vuur van de hel. Naar het woord van Onze Heer is onze zaligheid gemoeid met het oordeel: dwaas (Matth. 5 : 22).

Ik heb geen vrijmoedigheid om alle leden van de zgn. „vrije kerken” als dwazen te benoemen, integendeel, ik ken er zelfs velen, die van harte begeren de Heer te dienen en Zijn Woord als norm hebben voor hun leven.

Het is, broeders, omdat ik de Here van harte liefheb en Zijn Woord voor mij normatief is, dat ik de leden van de zgn. „vrije kerken” niet als dwazen wil beoordelen, ook niet via het G.M.V. Het is omdat ik geloof het Woord van mijn Heer, dat ik bij deze voor het lidmaatschap van het G.M.V. bedank, om niet langer strafbaar te zijn met het vuur van de hel en er bij U ten sterkste er op aandrung toch in deze zaak terug te keren tot de Heer.

Met hartelijke groeten,

hoogachtend,

H. Sulman

—o—

DE GEREFORMEERDE REISVERENIGING

Ongeveer 1 jaar bestond er moeilijkheden bij de G.R.V., doch het bestuur was van mening eerst de uitspraak van de Generale Synode van Hoozevee (1969-1970) af te wachten, om daarna een uitspraak te doen inzake het lidmaatschap. De G.S. deed een uitspraak door het accepteren van de P.S. (Ijmuiden) en het wegsturen van de P.S. Wormer.

Nadat de G.S. begin 1970 geëindigd was, heeft het bestuur van de G.R.V. in een bestuursvergadering in juni een beslissing genomen door geen reisleiders meer te vragen

die zgn. buiten verband staan. Men deelde dit in het Maandblad van de G.R.V. van september aan de leden mee. Tevens is men van mening dat leden die buiten verband staan geen lid meer van de G.R.V. konden zijn. Nu is er op zaterdag 10 oktober een extra ledenvergadering geweest om de mening van de leden te horen. Deze vergadering werd gehouden in de Plantagekerk te Zwolle.

Nadat de voorzitter de vergadering geopend had sprak hij in zijn toespraak o.a. naar aanleiding van het Reglement en de Statuten der vereniging, waar het volgende in staat:

Artikel 1 luidt aldus: „Lid van de vereniging kunnen zijn allen, die lid zijn van één der gereformeerde kerken, bedoeld in art. 2 van de statuten.”

En art. 2 van de statuten luidt: „Onder gereformeerde kerken worden in de statuten, alsmede in het reglement verstaan die kerken, die ten tijde van de oprichting van de vereniging postaal worden aangeduid: onderhoudende art. 31 K.O.”

Nu is er bij de leden een vraag opgerezen van wie is de G.R.V.? Binnen- of „buitenverbanders”? Thans heeft het bestuur een uitspraak gedaan n.l. dat een ieder lid kan zijn mits die de besluiten van de G.S. van Hoozevee voor vast en bondig houdt.

Nu is er op de ledenvergadering door vijf sprekers het woord gevoerd waarvan twee voor het voorstel en drie tegen, waaronder ondergetekende. Ik merkte o.a. op: waarom werd vóór de vakanties niet aan de leden meegedeeld dat er geen reisleiders (buiten verband) meer gevraagd worden? Aan het eind werd er stemming gehouden. Het merendeel was voor het voorstel. Nu heeft de voorzitter meegedeeld dat op de jaarvergadering een stencil zal verschijnen waarna een bedankje verwacht wordt van de buitenverbanders. Nu ben ik van mening, nadat ik er over gedacht heb, om niet uit mezelf te gaan bedanken als lid. Willen zij ons schrapen als lid, laten ze ons dan een brief sturen met vermelding dat we geen lid meer zijn.

Nu verzoek ik aan een ieder om contact met mij op te nemen om eventueel, mits er voldoende belangstelling hiervoor is, samen te komen op de avond van de jaarvergadering van de G.R.V. op zaterdagavond 21 november des avonds om half acht in de Zuiderkerk te Zwolle. Om met elkaar te praten wat ons te doen staat. We kunnen n.l. twee dingen doen, afwachten totdat de G.R.V. ons meegedeeld heeft dat we geen lid meer zijn, of dat we een nieuwe reisvereniging gaan oprichten. Hierover zou ik graag van allen medewerking willen vragen. U kunt mij schrijven op 2 adressen, n.l.: Minervalaan 24, Zwolle, waar ik de weekends ben en Clematisstraat 26, Rotterdam-12. Daar kunt u mij ook telefonisch bereiken onder no. 010-184704.

J. Eilander

—o—

CONFERENTIE VOOR HET CHRISTELIJK VOORTGEZET ONDERWIJS

De geweldige ontwikkelingen op theologisch, ethisch, politiek en maatschappelijk terrein, waarmee iedereen thans geconfronteerd wordt, laten ook het onderwijs niet onberoerd.

Integendeel, deze ontwikkelingen zijn van grote invloed op het onderwijs. Nieuwe gedachten worden hier vaak zonder commentaar en kritiek doorgegeven of gepropageerd.

Het christelijk onderwijs staat niet buiten deze ontwikkelingen. Het wil de veranderingen in allerlei opzicht niet uit de weg gaan, ook al ziet het zich daardoor vaak voor grote problemen gesteld. Ieder die bij dit onderwijs betrokken is, weet hiervan mee te praten.

Het comité „Bezinning op het christelijk onderwijs”, dat al eerder in dit jaar twee conferenties organiseerde, acht bezinning hierover dringend gewenst.

Het nodigt daarom allen die, in welke vorm dan ook, betrokken zijn bij het christelijk voortgezet onderwijs (M.A.V.O., H.A.V.O., V.W.O.) uit tot het bijwonen van een **avondvergadering op woensdag 2 december a.s., 's avonds om 19.00 uur in het Jaarbeurs-Congresgebouw te Utrecht.** (Dit gebouw grenst aan het centraal station.)

Op deze vergadering zal ds W. Kalkman te

Driebergen, die zelf bij het onderwijs werkzaam is, in een kort referaat ingaan op een aantal concrete problemen, waarvoor het christelijk voortgezet onderwijs zich gesteld ziet.

Hierna zal in een bespreking nader met elkaar over deze zaken van gedachten gewisseld worden. Hierbij kunnen o.m. dingen aan de orde komen als: de gevarieerdheid van de leerlingen, de kwestie van het gezag, de plaats van het godsdienstonderwijs, de weekopening, de levensstijl, de discussievorm, de democratisering etc.

Gezien het grote belang van de zaak, nodigen wij allen die zich voor het christelijk voortgezet onderwijs interesseren en de bezorgdheid van het comité over de huidige stand van zaken delen, hartelijk uit om deze vergadering bij te wonen.

Opgave van deelname s.v.p. aan: C. Fieren, Arendshorst 7, Ede, tel. 08380-13980.

Het comité van voorbereiding:

Drs Z. van Diermen, Ede
Drs C. Fieren, Ede
Ir J. van der Graaf, Huizen
Drs D. Schouten, Waalwijk
Prof. dr W. H. Velema, Ugchelen
Ds J. Vermaas, Huizen

—o—

PROTESTEER TEGEN EEN SCHANDDAAD VAN DE OECUMENISCH RAAD

(Matth. 20 : 18, Openbaring 25 : 16)

De Europese Commissie van de Wereldraad van Kerken heeft een geheime vergadering bijeengeroepen van een speciaal comité die op 28 oktober 1970 zal worden gehouden. Deze vergadering, die vertrouwelijk moet zijn, zou de activiteiten van Richard Wurmbrand moeten onderzoeken. Ook zal een onderzoek worden ingesteld naar allerlei geschriften die tegen hem zijn geschreven. Vervolgens zou dit speciale comité haar oordeel aan alle ledenkerken meedelen.

De uitnodiging voor deze vergadering is geheim verzonden aan vertrouwde leden van de commissie. De enige die niet is uitgenodigd is de beschuldigde: Richard Wurmbrand.

Moordenaars en dieven hebben het recht zich te verdedigen en inzage te hebben in de documenten van hun dossier ten einde hun standpunt te bepalen. Maar de Wereldraad van Kerken werkt volgens dezelfde methode als de Gestapo en de Tsjeka. De beschuldigde heeft geen recht zich te verdedigen! In zijn afwezigheid worden geheime besprekingen gehouden. Hij mocht zelfs niet weten wanneer hij veroordeeld zou worden. Na zo'n wederrechtelijk onderzoek zou hij aan de schandpaal worden gezet, omdat de Oecumenische Raad geen macht heeft hem dood te schieten of te kruisigen. Zij werken slechter dan Kajafas en Pilatus. Dezen ondervroegen Jezus. Het is echter beter Wurmbrand niet te ondervragen. Hij moet heimelijk en sluw worden veroordeeld, waarbij de vernietiging van zijn goede naam moet worden beoogd.

In de brief aan de commissieleden die in ons bezit is, en die getekend is door de heer Glen Williams, algemeen secretaris van het Europese Comité van de Wereldraad van Kerken (met het woord „vertrouwelijk” onderstreept), worden de volgende aanklachten tegen Wurmbrand naar voren gebracht:

1. Zijn activiteiten zijn schadelijk voor de kerken in Oost-Europa.

In Oost-Europa zijn er tienduizenden christen-martelaren. „Samizdat” van juli 1970 kondigde het doodvonnis aan van de russische kapitein G. Gavrilov omdat hij een of andere Christelijke Officiers-vereniging had opgericht. In het russische boek „Dit mag niet vergeten worden”, geschreven door F. Dolgich (Militaire Uitgeverij, Moskou) lezen wij dat ds Krivolapo uit Neftogorsk van rituele moord op een kind wordt beschuldigd. Daar staat in Rusland de doodstraf op. Wij hebben de bewijzen van vier dergelijke gevallen. De Baptist Hmara werd de tong uitgesneden; hij stierf onder martelingen. Onlangs stierf in Roemenië bisschop Hossu na 18 jaar van martelingen en gevangenschap en ten slotte twee jaar huisarrest. Associated

Press meldde op 27 september 1970 de arrestatie van de priesters Peter Demendzin en Soltar Benoez in Roemenië.

Deze en duizenden andere gevallen van beestachtige vervolging van christenen zijn door Wurmbrand, en door Wurmbrand alleen, in zijn boeken en preken bekendgemaakt. Hij was de eerste die een wereldwijd en krachtig hulpverleningswerk ten gunste van de vervolgte kerken opzette.

De Wereldraad van Kerken heeft niet alleen gezwegen over deze vervolgingen, maar zij hebben via de Metropoliet Nikodim van Rusland, Justinus van Roemenië en de officiële Baptistenleiders in het Oosten, de leugen verspreid dat er godsdienstvrijheid bestaat in landen waar de christenen de tong wordt uitgesneden of waar andere foltermethoden worden toegepast. Vraagt u ons daar maar documentatie over; u zult het krijgen.

En nu zal er een vergadering van de Wereldraad van Kerken plaatshebben, niet om te protesteren tegen de gruweldaden van de communisten; niet om het op te nemen voor de martelaren; niet om de spionnen in de Wereldraad van Kerken te ontmaskeren, maar om Wurmbrand te veroordelen! Wurmbrand weet echter te veel en heeft een te uitgebreide documentatie tot zijn beschikking. Daarom mag hij zelfs niet weten dat hij veroordeeld zal worden, laat staan dat men hem de gelegenheid geeft te bewijzen dat hij in zijn recht staat! Hij moet genegeerd worden. Wat Wurmbrand zegt kan niet worden tegengesproken. Daarom moet zijn persoonlijke integriteit worden aangetast.

Cranmer, Ridley, Luther, alle hervormers konden zich verdedigen. Destijds bestond er echter nog geen Wereldraad van Kerken. Als die bestaan had, zouden zij in hun afwezigheid veroordeeld zijn en op de brandstapel zijn verbrand.

2. Wurmbrand maakt personen en structuren van de kerken in het Oosten verdacht.

Neen, Wurmbrand maakt niemand en niets verdacht. Hij was de eerste die over het heldendom van de vervolgte ondergrondse kerk sprak. Wurmbrand heeft bewerkstelligd dat heden ten dage miljoenen christenen in de gehele wereld bidden voor Aida Skripnikova, Hrapov, Gheorghe Alexandru en andere helden. Hij beschuldigt alleen de officiële kerkleiders van verraad en leugen, wanneer zij deze vervolgingen ontkennen en de tirannen prijzen.

3. Wurmbrand heeft verwarring gewekt in de kerken van West-Europa.

Neen, dit is gedaan door de theologen die de revolutie verkondigen en de God-is-doodtheorie van de atheïstische modernisten en Bijbel-critici. Die hebben veroorzaakt dat de kerken van West-Europa zijn leeggelopen en dat het geloof van de mensen geschokt is.

Door middel van Wurmbrand zijn duizenden zielen tot God bekeerd. Waar hij ook preekt zijn de kathedralen en hallen vol en velen komen tot het geloof in de levende Christus.

4. Er zou een Wurmbrand-mythe geschapen zijn.

Toen de Stalin-mythe geschapen werd werkten de Orthodoxe en officiële Baptisten kerkleiders in Rusland daar actief aan mee, terwijl bovendien de Duitse Evangelische Kerk deelt in de schuld van het ontstaan van de Hitler-mythe.

Er bestaat geen Wurmbrand-mythe! Wurmbrand is voor ons niet meer dan een boodschapper die ons de wederwaardigheden van onze vervolgte broeders heeft verteld. Hij heeft ons licht gegeven in een zaak die de Wereldraad van Kerken geheim heeft gehouden voor de vrije christen-wereld.

Als Wurmbrand echter achter zijn rug om verraderlijk wordt veroordeeld, als men zich tegen hem opstelt zonder hem daarvan in kennis te stellen; als wat voor document dan ook tegen hem, serieus wordt genomen zonder dat het hem getoond wordt, dan zal Wurmbrand in de ogen van de gelovigen weer een onrechtvaardig vervolgd man worden. Tot een mythe zal het nooit komen. Maar als reeds miljoenen christenen hem

liefhebben (honderdduizenden brieven aan 23 zendingsorganisaties die hij binnen een tijdsbestek van 3 jaar heeft opgericht bewijzen dit) dan zal hun liefde voor hem slechts groeien. Talloze christenen zullen de kerken verlaten die zijn aangesloten bij de Wereldraad. God verduistert het verstand van hen die Hij verwerpt. Nu gaat nog slechts 3% van de Westeuropese bevolking naar de kerk. Het zal nog minder worden. Meer en meer mensen zullen de kerk verlaten.

De gelovigen staan nu aan de zijde van de martelaarskerk en niet aan de kant van de Wereldraad van Kerken, die slechts bekend staat vanwege zijn nachtclub in Uppsala, waar onzedelijke liedjes worden gezongen over Billy Graham. Het prestige van deze Wereldraad is uiterst gering bij Gods kinderen. Het zal nog geringer worden. Het is een ongehoord feit dat er van kerkelijke zijde een onderzoek naar iemand wordt ingesteld en dat het resultaat daarna publiek bekend gemaakt wordt, zonder dat de betrokkene gehoord is.

Eis dat deze procedure onmiddellijk wordt opgeheven.

Eis direct een officieel onderzoek naar de communistische spionnen en stromannen van de Wereldraad van Kerken.

Eis de verdrijving van atheïsten uit de kerk.

Eis een kerkelijk proces tegen de officiële kerkleiders van het Oosten, die de zaak van Christus in de communistische landen ontrouw zijn geworden, terwijl de ware gelovigen diep moeten lijden!

Telegrafeer of schrijf onmiddellijk naar ds Glen Williams, p/a World Council of Churches, 150 Route de Ferney, Ch-1211 Genève 20, en naar de Kirchliches Aussenamt der EKD, Bockenheimer Landstrasse 109, Frankfurt, en protesteer tegen deze verraderlijke gang van zaken.

Rectificatie

Het blijkt dat de in ons persbericht dd. oktober 1970 genoemde uitnodiging voor een geheime bespreking over de persoon en de activiteiten van ds Wurmbrand niet is uitgegaan van de Wereldraad van Kerken als zodanig, maar van de Europese Kerken Conferentie, die op hetzelfde adres gevestigd is, waardoor enige verwarring is ontstaan.

Hoewel de Wereldraad van Kerken blijkbaar met de Europese Kerken Conferentie nauw samenwerkt en zich vermoedelijk niet van het optreden tegen Richard Wurmbrand zal distancieren, moet het verweer geacht worden te zijn gericht tot de Europese Kerken Conferentie, waarvan het secretariaat gevestigd is in het hoofdkwartier van de Wereldraad van Kerken. Het secretariaat wordt waargenomen door ds Glen Williams, p/a World Council of Churches, 150 Route de Ferney, Ch-1211, Genève 20.

Persschouw

In het contactblad van de Gereformeerde Kerk te Eindhoven lezen wij:

„HET CHRISTELIJK WEESHUIS
„EEUWIGE LIEFDE”
TE MOOLKUM IN KOREA

In de loop der jaren is de kring dergenen, die het weeshuis steunen, steeds groter geworden. Velen van hen, die de hulpverlening aan het Weeshuis vanaf het begin niet hebben meegemaakt, zullen zich over het ontstaan, de organisatie en de resultaten geen goed beeld kunnen vormen.

In het bijzonder voor hen en voor degenen die het Weeshuis in de toekomst gaan steunen volgt hier een beknopt overzicht van de activiteiten van de Werkgroep.

Hoe het begon ...

In 1965 kwam de Diakonie ter ore, dat een Landelijke Organisatie hulp verleende aan de Theologische Hogeschool van de Presbyteriaanse Kerk te Pusan.

Gezien de contactmogelijkheden van genoemde organisatie met Korea vroeg de Diakonie om nadere informatie betreffende mogelijkheden tot hulpverlening aan Christenen in Korea.

Zonneklaar bleek uit de informatie, dat vele Christelijke Weeshuizen gebrek leden, en wel in de meest letterlijke betekenis van het woord.

Vanwege de grote nood besloot de Diakonie het Weeshuis „Eeuwige Liefde” te Moolkum bij Pusan zo snel mogelijk hulp te verlenen.

Om de Diakonie behulpzaam te zijn bij deze taak werd een Werkgroep opgericht, waarin naast een diaken, drie zusters en twee broeders uit de gemeente zitting namen.

Onmiddellijk ging de Werkgroep corresponderen met de „vader” van het Weeshuis, br. Park. Uit de eerste brieven bleek, dat het Weeshuis bezet was met ongeveer 60 meisjes en jongens, in leeftijd variërend van 1 tot 18 jaar. Het aantal met de verzorging van deze kinderen belaste personeelsleden bedraagt 10 à 11.

Er was gebrek aan alles, vooral aan voldoende voeding en kleding. De Werkgroep is toen direct begonnen met maandelijks een bedrag van f 500,— (in dollars) te sturen. Alras bleek dat dit bedrag te weinig was, en moest worden verhoogd tot f 720,— per maand.

Uit later ontvangen foto's en inlichtingen is ons gebleken, dat de kinderen beter gekleed en gevoed werden.

Wat werd er verder gedaan ...

De kinderen van gemeentelieden gaven hun speelgoed voor de kinderen in het Weeshuis. De foto's, waarop de Koreaanse kinderen met het Hollandse speelgoed staan, spreken voor zichzelf ...

Een naburige gemeente maakte de aanschaf van een nieuwe trapnaaimachine mogelijk. De Landelijke Organisatie had intussen een groot bedrag beschikbaar gesteld voor de bouw van een nieuwe eetzaal.

Men moet de gebouwen van het Weeshuis niet vergelijken met een Nederlands Weeshuis. Als men denkt aan barakken, gebouwd van cementblokken met golfplaten of stro als dakbedekking, is men het dichtst bij de werkelijkheid.

Intussen begon de Werkgroep zich af te vragen: „Hoelang moeten we doorgaan met deze hulpverlening?”. „Kunnen we iets doen om het Weeshuis onafhankelijk te maken?”.

Na veel wikken en wegen heeft br. Park besloten om voor de door ons ter beschikking gestelde gelden een stuk bouwland te kopen met een oppervlakte van ongeveer een halve hectare. Dit stuk land heeft goede bevoeiingsmogelijkheden en is bijzonder geschikt voor rijstbouw. Br. Park deelde ons onlangs mee dat hij tweemaal per jaar van deze akker kan oogsten. Een bijkomend voordeel is, dat dit stuk land dicht bij het Weeshuis ligt, waardoor de grote kinderen in hun vrije tijd een handje mee kunnen helpen bij de landarbeid.

Waar komt al dat geld vandaan ...

Al spoedig werd het de Werkgroep duidelijk, dat de gemeente van Eindhoven deze taak toch niet in zijn eentje kon volbrengen. Daarom werd de hulp ingeroepen van naburige gemeenten in de provincies Brabant en Limburg. In de laatste twee jaar kwamen ook vele giften binnen van diakonieën van gemeenten buiten Brabant en Limburg.

Sommige gemeenten hebben met de regelmaat van de klok de Werkgroep enorm gesteund. Daarnaast hebben particulieren in het gehele land, door regelmatig kleine en grotere bedragen over te maken, een vaste basis gelegd onder de hulpverlening.

En nu verder ...

De Werkgroep is verder gegaan op de weg om het Weeshuis zelfstandig te maken. Ze heeft br. Park gevraagd welke mogelijkheden er zijn om het Weeshuis geheel onafhankelijk te maken.

Men zal zich afvragen: „Kan dat dan?”

Hier in Nederland zou zoiets onmogelijk zijn, maar in Korea kan dat wel. Er zijn Weeshuizen die een renderend autobus-bedrijf exploiteren.

Br. Park schreef ons, dat hij mogelijkheden zag in de exploitatie van een openbaar badhuis. De huisjes in Moolkum kennen geen waterleiding, laat staan een badkamer. En in de naaste toekomst is daar geen verandering in te verwachten. Overigens bedenke men ook dat in Azië een openbaar badhuis tevens als een soort ontmoetingscentrum fungeert.

Dit jaar komt de bouw van het badhuis klaar. De financiering heeft de Werkgroep voor een groot deel op zich genomen, gedeeltelijk met geleend geld. Nu heeft de Werkgroep zich wel gerealiseerd, dat op de dag dat de eerste klant in de badkuip springt het Weeshuis nog niet zelfstandig is. We zullen zeker op een overgangstijd van twee jaar moeten rekenen, voordat we alle hulp aan het Weeshuis kunnen beëindigen.

Of we daar zeker van zijn?

Tijdens de besprekingen in de Werkgroep hebben we vaak tegen elkaar gezegd: „Dat lukt nooit, dat kost te veel ...” We zijn even vaak beschaamd ... Het benodigde kwam er en meer dan dat ...

Welke kinderen worden in het weeshuis opgenomen ...

We hebben steeds het woord Weeshuis gebruikt, maar in werkelijkheid is het een kindertehuis. Het gebeurt in Korea helaas vaak dat een man zijn vrouw en kinderen in de steek laat. Door de schrijnende armoede kan de vrouw de kinderen niet verzorgen. Vaak komen deze kinderen in een kindertehuis terecht. Verder kinderen die op een of andere wijze buiten het normale gezinsverband geboren worden. Br. Park wordt bij de opvoeding van deze kinderen terzijde gestaan door 6 à 7 helpsters en helpers. Zij moeten niet alleen de kinderen verzorgen, maar daarnaast ook nog de gebouwen schoonhouden, onderhouden en repareren. Zoveel mogelijk levensmiddelen verbouwen en conserveren voor de winter. De kleding van de kinderen wassen en verstellen ... werk genoeg.

Hoe staat het met het christelijk onderwijs ...

Br. Park is momenteel zelf ouderling in de Presbyteriaanse Kerk te Moolkum. Hij besteedt veel tijd en aandacht om de kinderen wegwijst te maken in de Bijbel. In de vakantieperiode wordt een hele week besteed aan onderwijs uit de Schrift en het leren van gezangen. Op school ontvangen de kinderen geen godsdienstonderwijs, want Korea kent uitsluitend „openbare” scholen. Volledigheidshalve zij nog vermeld dat sommige kinderen middelbaar onderwijs ontvangen, dit werd ook mogelijk door de hulp uit Nederland.

Hoe en wanneer is het christendom in Korea gekomen ...

Hierover bestaat zeer belangwekkende lectuur, waarin de gang van het Evangelie door dit deel van de wereld verteld wordt.

Amerikaanse zendelingen hebben in de vorige eeuw onder veel ontberingen en met grote offers de Blijde Boodschap aan de Koreanen gebracht.

De Protestantse Kerken hebben dan ook veel gemeen met de zedende Kerken in Amerika. De Presbyteriaanse Kerk, waarvan br. Park lid is, heeft als geloofsbelijdenis de Westminster Confessie.

Tijdens de Japanse bezetting van 1910 tot 1945, 35 jaar lang, hebben de Christenen het zwaar te verduren gehad.

Maar toch waren er duizenden, die hun knieën voor de Baäl uit het land van de Rijzende Zon niet bogen. Daarna walste een alles vernietigende burgeroorlog over het land, dood en verderf zaaïend. Bij ons bekend als de Koreaanse oorlog.

Midden in deze ontredde, midden in de ontstellende honger en armoede, midden in de heidense cultuur, gingen Christenen, Koreaanse Christenen, barmhartigheid beoefenen in opdracht van hun Heer. Zij richtten weeshuizen en melaatsenkolonies op.

Uw giften hebben deze Christenen mee de middelen verschafft om hun barmhartigheidswerk mogelijk te maken.

Augustus 1970 De Werkgroep, Eindhoven.”

Redactieleden

Ds H. Amelink, Prof. dr H. J. Jager, D. W. L. Milo, Prof. C. Veenhof, Ds G. Visee.

Adres van de Redactie

Ds H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.), tel 0 1843 - 232.

Gereformeerde Persvereniging „Opbouw”

secretaris-penningmeester: W. Kaper, van Lynden van Sandenburglaan 16, Utrecht. Tel. 0 30 - 711450. Giro 448367.

Administratie abonnementen:

Drukkerij Steenbergen, Slotlaan 220, Zeist. Tel. 0 3404 - 12452.

Abonnementprijs

f 15,— per jaar (bij vooruitbetaling) Zeist. Giro 233117.
Advertentieprijs ... 20 ct per mm.
Familieberichten ... 15 ct per mm.

KERKNIEUWS

Beroepen: te Assen: ds. D. J. A. Brink te Siegerswoude-Frieschepalen; te Nieuwleusen: ds. R. Koolstra te Driebergen.

Bedankt: voor Delfzijl en Uithuizen: ds. A. G. Versteeg te Stadskanaal; voor Nagele en Urk-B: ds. D. Nieuwenhuis te Harlingen; voor Den Helder-B: ds. L. Douw te Enschede Z.W.; voor Brouwershaven: ds. M. Heemskerk te Meppel.

**BIJBELS DENKEN
OVER ISRAËL EN DE KERK**

door

Mevrouw E. W. Hiebendaal

In de „Inleiding” is met gewaardeerde toestemming opgenomen hetgeen Prof. Dr. H. Berkhof na het verscheiden van Mevrouw Hiebendaal ter harer nagedachtenis in „In de Waagschaal” van 5 okt. 1963 schreef, waarin hij o.m. opmerkte: haar bijbelkennis was onovertroffen en haar geest was van een grote energie en helderheid. Het dominerend gezichtspunt waaronder Mevr. Hiebendaal de Schrift las was dat der verhouding van Israël en de Kerk.

Uitgave: Comité tot verbreiding van de Waarheid der Schriften Rotterdam. Giro 346974.
Prijs f 5,90 ± 160 blz.

Aan wie kan ik een

JAQUET (maat 50)

MET BROEK SCHENKEN?

Brieven onder no. 611 bureau „Opbouw” Slotlaan 220, Zeist.

GEREF. KORRESPONDENTIEKLUB

voor dames en heren van alle leeft.

Inlichtingen Postbus 58, Den Helder

Drukkerij Steenbergen

ZEIST - TELEFOON 03404 - 12452

★

Periodieken

Boekwerken

Handeldrukwerk